

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. ולעולם לאפוקי מדבנא מיניה רבא מרב נחמן דאמר היום אי את אשתי ולמחר את אשתי 2
- ב. אתקין רב יהודה בשטר זביני דעבדי עבדא דנן מוצדק ... חדת ועתיק..... 3
- ג. שלשה גיטין פסולין ואם נשאת הוולד כשר כתב בכתב ידו ואין עליו עדים..... 3
- ד. יש עליו עדים ואין בו זמן..... 4
- ה. יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם נשאת הוולד כשר רבי אליעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם..... 6
- ו. והא איכא גט ישן ... תינשא לכתחלי..... 9
- ז. גט קרח התם הוולד ממזר ... לרבי מאיר ... לרבנן ... תצא..... 9
- ח. שלום מלכות ... תצא..... 10
- ט. מוקים לה כדרבי מאיר והתם הולד ממזר..... 10
- י. המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא אמר (לה) בפני נכתב ובפני נחתם ... אין הולד ממזר כיצד יעשה יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר בפני נכתב ובפני נחתם 11
- יא. ודוקא כתב ידו ועד אבל כתב סופר ועד לא ... ושמואל אמר ... הא בספרא דמובהק והא בספרא דלא מובהק..... 11
- יב. וכולן שהיו בהן ספק קידושין או ספק גירושין הרי אלו חולצות ולא מתיבמות..... 12
- יג. ספק קידושין זרק לה קידושין ספק קרוב לה ספק קרוב לו זהו ספק קידושין..... 13
- יד. לעולם לא תצא..... 13
- טו. כל העופות פוסלין במי חטאת חוץ מן היונה מפני שמוצעת..... 15
- טז. אמר רב יהודה אמר רב הלכה כר' אלעזר בגיטין כי אמריתה קמיה דשמואל אמר אף בשטרות..... 15
- יז. שנים ששלחו שני גיטין שוין ונתערבו נותן שניהם לזו ושניהם לזו לפיכך אבד אחד מהן הרי השני בטל..... 16
- יח. חמשה שכתבו כלל בתוך הגט ... והעדים מלמטה כולן כשרין ... היה כותב טופס לכל אחד ואחד והעדים מלמטה את שהעדים ניקרין עמו כשר ... זמן אחד לכולן זהו כלל זמן לכל אחד ואחד זהו טופס..... 17

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

דף פו.

א. ולעלם לאפוקי מדבעא מיניה רבא מרב נחמן דאמר היום אי את אשתי ולמחר את אשתי

כותבים בגט "ולעלם"¹ שורה² – 11 – שהרי כבר התבאר לעיל דף פג: אמר לה הרי זה גיטך³ והרי את מגורשת ממני היום, ולמחר את אשתי, ו"א"⁴ שהרי זו ספק מגורשת, שמא כיון שאמר לה ולמחר את אשתי לא התירה אפילו היום לכל העולם, והרי שייר בגט⁵, או שמא ר"ל כוונתו שתהא מותרת לכל אדם היום ופסק מינה אישותו כלל והווי גירושין גמורה, אלא שרוצה למחר לחזור ולקדש אם לא ישאנה אחר⁶, לפיכך נשארו בספק מגורשת, כיון שאין יכולין לידע היאך היתה דעתו. ואפילו הוא אינו נאמן לומר כך וכך היתה דעתי, אלא אם ירצה יחזור ויטלנו מידה ויתננו לה כדת גירושין. וי"א⁷ שמגורשת, שודאי פסק אישות ממנה וכנתו לחזור לישאנה למחר, אולם אין לעשות כן כדי שלא ייצא לעז על הגט, ולכן תיקנו בגט לכתוב בגט⁸ "מיומא דנן ולעלם". וי"א⁹ שאינה מגורשת.

¹ שו"ע ונו"כ קבו מ

² מובא לעיל דף פה.

³ שו"ע ונו"כ שם קלו ה.

⁴ כן הוא לשון המחבר וכ"כ בלבוש בהדיא, אולם בב"ש כתב דהספק אינו בדעת הבעל כמש"כ הלבוש אלא מום סתירת הסוגיות דהכא אמרינן כיון דפסקה פסקה ולהלן דף פו. אמרינן דרב תיקן לכתוב לעלם בגט כיון דלא אמרינן כיון דפסקה ואינה מגורשת לאפוקי מסוגיא זו ולהכי הוי ספק מגורשת וכן הוא דעת הר"ן שכתב דמידי ספק מגורשת מיהא לא נפקא דאי בעיין לא מיפשטה לרב דתקין ולעלם לאפוקי מדבעי מיניה רבא מרב נחמן שפיר שייד למימר לאפוקי. אולם עיין שער המלך הלכות גירושין פרק ח הלכה ט שביאר בדעת הר"ן שמגורשת ודאי.

⁵ ואף על פי שאמר לה ג"כ הרי את מותרת לכל אדם, שמא כשאמר ולמחר את אשתי חזר בו ולא התירה לינשא היום לכל אדם שהרי תחזור לו למחר בלא קידושין. לבוש שם

⁶ ואם כן היתה כוונתו מגורשת שהרי היה גט כריתות גמור. שם

⁷ דעת הר"ף ושער המלך שם בדעת הר"ן.

⁸ בבית יוסף אבן העזר סימן קבו "ופירש רש"י (פו. ד"ה לאפוקי) ואף על גב דפשט ליה כיון דפסקא פסקה אפילו הכי תקן דלא נעביד הכי שלא להוציא לעז על הגט ולהרמב"ם בפרק ח' (ה"ט) שכתב שאם התנה ואמר היום אין את אשתי ולמחר את אשתי אינה מגורשת לאפוקי היינו לומר דתקין לישנא דלישתמע מיניה דכל היכא דאמר היום אי את אשתי אינה מגורשת."

⁹ רמב"ם הלכות גירושין פרק ח הלכה ט ועיי"ש במגיד משנה שמעמו מהא דלהלו פה: פו. דאתקין רב בגיטין מן יומא דנן ולעלם ואמרו שם ולעלם לאפוקי מדבעא מיניה רבא מרב נחמן. ומתוך כך פסק רבינו שאינה מגורשת לפי שהוא מפרש לאפוקי מדבעא מיניה וכו' לומר שאין אומרים כיון דפסקה פסקה אלא שאינה מגורשת כל זמן שאמר לה בפירוש ולמחר את אשתי הילכך מן התקנה צ"ל ולעלם. ועיי"ש שהביא את שתי הדעות הנוספות.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ב. אתקין רב יהודה בשטר זביני דעבדי עבדא דנן מוצדק ...

חדת ועתיק

לשון זה תקנו¹⁰ חכמים בשטר מכירת עבדים:

עבדא דנן מוצדק לעבדו ופטיר ועטיר מן חרורי ומן עלולי מלכא ומלכתא רשם דאינש לא אית עלוהי ומנוקה מכל מום ומכל שחין דנפיק ביה עד מצהר חדת ועתיק.

ותרגומו, עבד זה דינו פסוק לעבדות¹¹ ומסולק מכל שחרור, ואין עליו עלילת מלכות שיחא מקחו מקח טעות, ונקי הוא מכל מום ומכל שחין חדש וישן שיצא בו עד שתי שנים.

ג. שלשה גיטין פסולין ואם נשאת הוולד כשר כתב בכתב

ידו ואין עליו עדים

אין דבר¹² שהוא מן התורה מתקיים אלא על פי שנים עדים, כענין שנאמר (דברים יט פסוק טו) **עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דְּבָר**.

לפיכך גט שנתנו בינו לבניה ואפילו בעד אחד אינו גט, ואפילו אם נשאת תצא¹³, והולד ממזר¹⁴.

אבל אם נתנו בפני עדים, אפילו אין חתומים עליו עדים כלל, כיון שלהלכה אנו פוסקים שעדי מסירה כרתי, הגט כשר. וי"א¹⁵ שאינו כשר אלא בדיעבד אם נשאת.

¹⁰ פסקי ריא"ז מסכת גיטין פרק ד הלכה ו ומאירי כאן

¹¹ שאין שום ערעור במכירה כמו שפירש"י

¹² שו"ע ונו"ב אבהע"ז קל ב

¹³ לבוש שם וט"ז יז

¹⁴ דלדידן דק"ל דבעינן עדי מסירה ועדי חתימה ואם ליכא עדי מסירה הגט בטל, לא נ"מ מדין זה ממ"נ אם ליכא עדי מסירה, אם כן אפילו אם היה שני עדי חתומי עליו היה גט בטל, ואם איכא עדי מסירה אז אפילו אם ליכא עדי חתימה אם ניתן הגט כשר. אלא אם איכא עדי מסירה והבעל כתב הגט בכת"י י"ל דהוי כאלו היה עדי חתימה וכשר לכתחלה וכ"כ הב"י בקושיא הראשונה על המור גס נ"מ לדידן אם בא גט חתו בפנינו דק"ל אם א"י אם היה עדי מסירה אמרי' מסתמא היה שם עדי מסירה, ואם בא גט שאין בו עדי חתימה רק שהיא כת"י דהבעל ונשאת בו לא תצא כי בדיעבד אמרינן מסתמא היה עדי מסירה. ב"ש שם לא

¹⁵ עיין ביש"ש פ' השולח סימן מ"א שכ"ו וז"ל ולדינא נראה בלא עדי חתימה אין להכשיר הגט לכתחילה שהוא נגד התקנה דא"א לפרש שאינה אלא עצה טובה מדנקיט במתני' גבי אינך תקנות משמע דהוא נמי תקנה

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ואם בא גט לפנינו אם חתומים עליו שני עדים, תולים אנו שנמסר בפני שניים והרי הוא כשר להנשא בו.

אבל אם אין חתומים עליו, אינו כשר להנשא בו, ואם נשאת, תצא והולד ממזר.

במה דברים אמורים כשהיה הגט בכתב יד סופר¹⁶ ואפילו חתום עליו עד אחד¹⁷, אבל אם כתב הבעל הגט בכתב ידו הוי כהודאת בעל דין וכמאה עדים דמיא, שהרי אנן סהדי שכתב ונתנו לה כיון שיוצא מתחת ידה, ואנו תולים שנמסר בפני שנים, ועוד שבו עצמו תלה הכתוב דכתיב (שם כד פסוק א) וכתב הוא בעצמו משמע, והוי גט לענין זה שפוסל אותה לכהונה¹⁸, אבל מ"מ כשר לגמרי לא הוי ולא תינשא בו ואפילו חתום עליו עד אחד.

אולם אם נישאת לא תצא ואפילו אין לה בנים מבעלה השני, ואפילו אינו אלא בכתב יד הבעל לבדו בלא שום עד כן הדין, דעד אחד אינו מעלה ואינו מוריד בגיטין.

ד. יש עליו עדים ואין בו זמן

ובגמ' א' להדי' תקינו רבנן משמע דתקנה היא. ואף הא"ז שכ' להכשיר בלא עדי חתימהכאשר הבאתי פ"ק סימן י' היינו דוקא דיעבד כו' ועוד אומר מאחר דנהנו כ"ע לחתום עדים אם יתנו בלא עדים אין לך לעז גדול מזה כו' וא"כ כל זמן שלא נשאת ואין לחוש לעיגון ראוי שיכתבו גט אחר ודוקא שנתנו הגט מאחר שנתגרשה בו מדאורי' הוא שראוי לחוש לעיגון ותנשא בו אבל כל זמן שלא ניתן אפי' יש לחוש לעיגון אין ראוי ליתן לכתחלה נגד התקנה ואיכא למיחש ללעז ומאחר שג"כ לר"מ פסול מדאורי' הנראה בעיני כתבתי עכ"ל ועיין בס' ב"מ שהביאו והאריך בזה. ובפ"ת קל ס"ק יא הביא מס' בית מאיר שהשיג עליו גם בתשו' ברית אברהם סימן צ"ג אות י"ז וסימן ק"ב סוף אות ג' חולק על הב"ש בזה והביא שם מדברי מהרי"ק שורש כ"ז דמבואר להדיא כן ע"ש (ושם בסימן ק"ה אות י"ב הביא דשוב מצא כן בתשו' פנים מאירות ח"א סימן נ"ה דמבואר ג"כ דאיכא דצוה לשני עדים לחתום ולא חתם רק א' ודאי פסול יעו"ש) וכן בתשו' בגדי כהונה ס"ס י"ג נדפס שם תשוב' מהגאון בעל הפלאה זצ"ל שהשיג ג"כ על הב"ש הנ"ל ושאינן לסמוך להקל בזה. וגם הרב המחבר ז"ל אף שמתחיל' צידד לתרין דברי הב"ש מ"מ מסיק דלדינא קשה להקל ובפרט כי היש"ש גיטין פ"ד סימן מ"א (הובא לשונו לעיל סק"א) פסק אף במקום עיגון ואף שהי' בריצוי הבעל לא יתן לכתחיל' גט בלא עדי חתימה נגד התקנ' מטעם לעז יע"ש מכ"ש בג"ד שיש לחוש לשינוי דעת הבעל ע"ש

¹⁶ אפי' בסופר מובהק. אמנם העיטור פסק דבסופר מובהק לא תצא. תורת גיטין שם כז

¹⁷ שאם כתב הסופר הגט וחתום בו ע"א תצא והיינו מה שכתב הרא"ש דנ"מ לדידן בכשרו' עדי חתימה לר"א כמו לר"מ אם הגט בא לפנינו וע"ש, ואם היה עדי מסירה ולא חתום עליו רק ע"א נראה דהוי כאלו לא היה חתום עליו שום עד ואין כשר ליתן לכתחלה אלא אם כבר נתן הגט כשר.

¹⁸ מלשון המחבר משמע דבכתב ידו אפי' מסרו בינו לבינה בלא עדי מסירה כשר. ואפי' לדידן דקיי"ל דאף שיש עדי חתימהבעינן עדי מסירה וא"כ נהי דכת"י כעדי חתימהדמיין מ"מ ליבעי עדי מסירה כמו בעדי חתימה, מ"מ כשר מטעם שכתב הרשב"א ביבמות דף ל"א [ע"ב ד"ה הא] כיון דכתיב וכתב ולא כתב בקרא והעד עדים כמו בשטר מקנה, מוכח דכשכותב בעצמו לא בעינן עדי מסירה עי"ש. וכן משמע דעת הלבוש כאן אמנם מדברי הב"ש ס"ק ל"א מוכח דבעינן עדי מסירה. ומ"ש הרשב"א שם דבגט מהני הודאתו דלא הוי חב לאחרני קשה, דהא בקידושין מבואר דגירושין ג"כ הוי חב לאחרני דפוסלה מכהונה. מ"מ נראה דלא חשיב ל"י הודאתו כחב לאחרני כיון שבידו לגרשה, דמה"ט בעל שאמר גרשתי נאמן. ועמ"ש התוס' גיטין ג' [ע"ב] בד"ה כתב בכת"י טעם פסול כת"י משום דהוי כאין בו זמן, א"כ לפ"ז אם כתב בגט היום גרשתיהו כשר דיומא דנפיק בב"ד משמע כמבואר בס' קב"ז [סעיף ז'] ואפשר דלא פלוג רבנן. תורת גיטין ביאורים שם כ

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

כבר התבאר במסכת יבמות דף לא: ולעיל דף יז: שתקנו חכמים¹⁹ שיכתוב זמן בגט כלומר²⁰ שיכתוב באיזה יום בשבוע ותאריך החודש ובאיזו שנה לבריא את עולם, ומקום כתיבתו כשאר השטרות, ולא שצריכין לכתוב כן מן התורה, שזה אינו מפורש בתורה, אלא שחז"ל תקנו לכתוב בו הזמן, שמא²¹ תהיה אשתו קרובתו ותזנה כשהיא תחתיו, ויכתוב לה גט אחר הזנות כדי לחפות עליה²², ואם לא יהיה בו זמן יכולה לומר קודם הזנות נתגרשתי, ולפיכך תקנו זמן בגיטין²³.

הילכך מן התקנה ואילך, כל אשה שנתגרשה בגט שאין כתוב בה זמן, אפילו לא יצא עליה שם זנות²⁴ לא תנשא בו²⁵, ואם נשאת בו לא תצא, אפילו אין

¹⁹ רמב"ם הלכות גירושין פרק א הלכה כד, שו"ע ונו"כ אבהע"ז קכו א

²⁰ גט פשוט מהמור שם והביא "כתב הריב"ש סי' קי"ז עיקר הזמן שכותבין בגט ושתיקנו חכמים הוא ימי החדש שהוא מונה אם לזמן המלך או לבריא את העולם כמנהג שאנו מניין, אבל באיזה יום מן השבת זה לא מעלה ולא מוריד ואפילו לא היה כתוב כלל לא היינו חוששין לו. ואין זמן כתוב בתורה שיהיה לימי השבת כדאמרין בריש מ' ר"ה חדא דבשני בשבת לא אשכחן כו' יע"ש.

²¹ ומשום פירי לא הי' צריכין לתקן זמן כי יש לבעל פירות עד שעת נתינה ותוכל לברר ע"פ כתב מב"ד. תורת גיטין שם א

²² אף בזה"ז דאין דנין ד"מ מ"מ נ"מ לענין שלא תהי' אסורה עליו ונ"מ ג"כ דאל יהיה על הבנים שמין פסול אבל השתא דתקנו חז"ל זמן בגט אם לא יכתוב זמן אף על גב מדאורייתא מגורשת ואם נשאת לא תצא מ"מ אם תזנה אינה נאמנת לומר דנתן זה הגט קודם שזנתה עד שתביא ראיה לדבריה כיון דלא נכתב כתיקון חז"ל. ב"ש שם א

²³ ואם נתגרשה בגט שאין בו זמן. ובאו עדים שזנתה ואין אנו יודעים אם הזנות קדם לגט. אם תברר בעדים שקבלה הגט קודם לזנות בניה כשרים ולא נאסרה על בעלה. ואם לא תברר בעדים בניה ספק ממזרים ונאסרה עליו מספק. כן נראה מדברי הטור ומרן הב"י וכ"כ הב"ח דא"א שיצא עליה קול שהיתה מונה תחת בעלה אין חוששין לבניה שהם ממזרים שרוב בעילות תולים בבעל כו' יע"ש. גט פשוט שם ג, תורת גיטין א

²⁴ ואם באו עדים שזנתה ואין אנו יודעים אם הזנות קדם לגט. אם תברר בעדים שקבלה הגט קודם לזנות בניה כשרים ולא נאסרה על בעלה. ואם לא תברר בעדים בניה ספק ממזרים ונאסרה עליו מספק. כן נראה מדברי הטור ומרן הב"י וכ"כ הב"ח ועיין לעיל סי' ד' סט"ו דא"א שיצא עליה קול שהיתה מונה תחת בעלה אין חוששין לבניה שהם ממזרים שרוב בעילות תולים בבעל כו' יע"ש. גט פשוט שם ג

²⁵ כתב מרן הב"י דכתבו הג"מ בשם העימור דגט שאין בו זמן אם נתנו לה בעידי מסירה כשר ותנשא לכתחלה כו'. וכ"כ רשב"ם בפרק ג"פ דף קע"ב גבי הא דאמר ר' יודן ודלמא אבא שאול כר"א ס"ל. והרמב"ן ז"ל בחדושי דחה דבריו וגם הרמב"ם בפ"א מהלכות גרושין (ה' כ"ה) כתב סתם דגט שאין בו זמן פסול וכדברי רבינו ע"כ. ולענין הלכה יראה לי דגט שאין בו זמן, אם אין עדים התומים בו ונמסר לה בעדי מסירה יש להכשיר במקום עיגון כיון דרשב"ם והעימור הכי ס"ל וכן יראה דעת התוס' בפרק ג"פ. גם דברי הרמב"ם מוכיחין כן בדכתי' ולא מצינו חולק בהדיא רק הרמב"ן ז"ל ור"י אבן מיגש כמ"ש בעל העימור ושאר הפוסקים סתמו דבריהם והוי במידי דרבנן יש להכשיר במקום עיגון כנ"ל. גט פשוט שם ד, ובתורת גיטין שם ב כתב ואם נמסר לפני עדי מסירה או בדליכא עדי חתימהכלל יש להכשיר כי א"א לבוא לידי חיפוי דהא ע"כ צריכה להביא עדי מסירה אבל כשיש עדי חתימהג"כ רוב פוסקים פוסלין דהא אפשר לבוא לידי חיפוי וקצת מכשירין. ואף להמכשירין אסורה להינשא עד שיבואו העדי מסירה לפנינו. ואהני תקנת הזמן כיון דלכתחלה לא תינשא ע"פ עדי חתימהממילא לא יחתמו עצמן העדי חתימהכיון שיודעין שאין צורך בעדותן שבגט דהא ע"כ תצטרך להביא עדי מסירה. וכשלא יחתמו א"א לבוא לידי חיפוי ועיקר תקנת חז"ל לא הי' רק כדי שלא יחתמו העדי חתימהמחמת שלכתחלה לא תינשא כמבואר בסוגיא.

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

לה בנים לא מבעלה ראשון ולא מבעלה שני, כיון שהגט כשר הוא מן התורה,
לא קנסוה חכמים שתצא.

**ה. יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין
פסולין ואם נשאת הולד כשר רבי אליעזר אומר אף על פי
שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה
מנכסים משועבדים שאין העדים חותמים על הגט אלא
מפני תיקון העולם**

כבר התבאר לעיל דף ד. שמדכתיב²⁶ בפרשת גירושין (דברים כד פסוק א)
וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מִצָּא בָּהּ עֲרוֹת דְּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָתָהּ,
וַיִּלְפִּינָן דָּבָר דְּבָר מַעֲדִים, דכתיב (שם יט פסוק טו) עַל פִּי שְׁנֵי עֲדִים אוֹ עַל
פִּי שְׁלֹשָׁה עֲדִים יָקוּם דְּבָר, שצריך להיות ג"כ נתינת הגט ע"י שני עדים.

אלא שנחלקו בה רז"ל אם צריכים להיות העדים חתומים דוקא על הגט, ש
– וְכָתַב מִתֵּיחַם לִשְׁנֵיהֶם כְּתִיבַת הַגֵּט וְחִתִּימַת יְדֵי הָעֲדִים, כלומר – עדי
חתימה כרתי. או שאינו מתייחס לחתימת העדים אלא מספיק אף כשיכתב
הגט בלא חתימת עדים וימסרנו בפני שני עדים, – עדי מסירה כרתי.

ה. ואם נשאת לא תצא. ועיין סי' ק"נ ס"א דאפילו לא נבעלה לא תצא. ועיין עוד שם דכותבין לה גט כשר
ונותנין לה והיא תחת בעלה כו' יע"ש.
²⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קלג א

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ולהלכה י"א²⁷ שמספיק בדיעבד שיכתבנו וימסור אותו בפני שני עדים²⁸, אף על פי שאינן חתומים בתוכו²⁹, וכל שכן כשהעדים חתומים בו שהוא כשר כשימסרנו ג"כ בפני שני עדים, לפיכך צריך לפחות שיהיו שם שני עדים כשרים בשעת מסירת הגט. וי"א³⁰ שאינו כשר אלא בדיעבד אם נשאת. אך אינו כשר להנשא לכתחילה אם אין חתומים עליו העדים

²⁷ בלבד קלג שם כתב "יותר טוב" אך בס"ק כתב בלשון התקינו וצ"ע ואולי צ"ל דעתו כדעת ב"ש סק"א שכ' וז"ל עיין בתו' ריש גיטין והרא"ש פ' השולח כתבו הא דתיקן ר"ג שיהיו חותמים לא שצריכים לחתום אלא עצה טובה כו' עכ"ל ועוד בלשון הלבוש שם, "ואסיקנא שכן הלכתא דסג"י שיכתבנו וימסור אותו בפני שני עדים אף על פי שאינן חתומים בתוכו, דהכי משמעות לישנא דקרא טפי ... וכל שכן כשהעדים חתומים בו שהוא כשר כשימסרנו ג"כ בפני שני עדים, לפיכך צריך לפחות שיהיו שם שני עדים כשרים בשעת מסירת הגט". וכן דעת הב"ש קל כמ', ועיין עב"ש שם ס"ק ד' שהקשה על הד"מ שפסק בכתב סופר ועד דלא תנשא אף דאיכא עדי מסירה, אמאי הא עדי מסירה כרת. יש ליישב דהא בס"ק ד' [סעיף ב'] בכתב על דבר שיכול להודיף מחולק הח"מ [ס"ק ב'] עם הב"ש [ס"ק ג'] אם נמסר לפני עדי מסירה והעדי מסירה אינן באין לפנינו רק שעדים אחרים שלא קראו את הגט ראו שנמסר לפני עדי מסירה אי מהני, אם כן י"ל דהד"מ מיירי שיש עדים שנמסר לפני עדי מסירה והעדי מסירה שקראו את הגט אינם לפנינו, ושפיר פסק דלא תנשא, דהא למאן דס"ל כתב סופר פסול לא מכשיר הסופר לעד, אי"כ יש לחוש שבהגט שנמסר לפני עדי מסירה הי' בו תנאי וגט זה שכתב סופר ועד גט אחר הוא שכתבו בעצמם. ומ"ש הב"ש דבחתמו בראש הגט בטל ליתא לפמ"ש התו' ריש פ' גט פשוט הביאם הש"ך סי' מ"ה ס"ק א' דאינו פסול רק מדרבנן משום דלא נעשה כתיקון חכמים.

²⁸ ועיין בתשו' משכנות יעקב סי' כ"ז שכ' דהיינו דוקא בסתם שלא צוה הבעל לעדים לחתום אבל אם צוה הבעל לסופר לכתוב ולעדים לחתום וכתב הסופר והעדים לא חתמו או שחתמו לאחר זמן הגט בטל מדאוריית' אפילו שימסרנו בעדי מסירה וראי' ברורה מש"ס גיטין דף י"ט כו' ושוב מצאתי הדבר מבואר בירושלמי כו' וזה כלל גדול בגיטין וצריך לזהר בו הרבה. ועוד נראה דכל הדברים הנהוגים בגט אף שאין להם עיקר מה"ת ולא מד"ס רק נהגו כן. מסתמא כל שמצוה לכתוב גט דעתו שיכתבו כראוי לכל המנהגים בלי פקפוק ואם לא כתבו כן ולא הודיעוהו הרי שינו העדים והסופר שליחותיהם ובטל הגט מה"ת דכל שליח ששינה אפי' דבר שאין בו עיכוב אינו כלום. ועיין בפ"ת שם ג' האריך לשאת ולתת בדבריו.

²⁹ ובלבד שיהיו שני העדים שימסור אותו בפניהם יחד במעמד אחד כשימסור אותו לה, ולא שימסרנו לה בפני זה ואח"כ בפני זה שאז הוי עדות כל אחד חצי דבר העדות ואנן עדות שלם בעינן. לבוש שם אולם בב"ש שם א הביא הב"ח שמסתפק והכחיד הב"ש שמצטרפין גם אם אינם יחד.

³⁰ עיין ביש"ש פ' השולח סימן מ"א שכ' וז"ל ולדינא נראה בלא עדי חתימה אין להכשיר הגט לכתחילה שהוא נגד התקנה דא"א לפרש שאינה אלא עצה טובה מדנקיט במתני' גבי אינך תקנות משמע דהוא נמי תקנה ובגמ' אי' להדי' תקינו רבנן משמע דתקנה היא. ואף הא"ז שכ' להכשיר בלא עדי חתימה כאשר הבאתי פ"ק סימן י' היינו דוקא דיעבד כו' ועוד אומר מאחר דנהגו כ"ע לחתום עדים אם יתנו בלא עדים אין לך לעז גדול מזה כו' וא"כ כל זמן שלא נשאת ואין לחוש לעיגון ראוי שיכתבו גט אחר ודוקא שנתנו הגט מאחר שנתגרשה בו מדאוריית' הוא שראוי לחוש לעיגון ותנשא בו אבל כל זמן שלא ניתן אפי' יש לחוש לעיגון אין ראוי ליתן לכתחילה נגד התקנה ואיכא למיחש ללעז ומאחר שג"כ לר"מ פסול מדאוריית' הנראה בעיני כתבתי עכ"ל ועיין בס' ב"מ שהביאו והאריך בזה. ובפ"ת קל ס"ק יא הביא מס' בית מאיר שהשיג עליו גם בתשו' ברית אברהם סימן צ"ג אות י"ז וסימן ק"ב סוף אות ג' חולק על הב"ש בזה והביא שם מדברי מהרי"ק שורש כ"ז דמבואר להדיא כן ע"ש (ושם בסימן ק"ה אות י"ב הביא דשוב מצא כן בתשו' פנים מאירות ח"א סימן נ"ה דמבואר ג"כ דאיכא דצוה לשני עדים לחתום ולא חתם רק א' ודאי פסול יעו"ש) וכן בתשו' בגדי כהונה ס"ס י"ג נדפס שם תשוב' מהגאון בעל הפלאה וצ"ל שהשיג ג"כ על הב"ש הנ"ל ושואין לסמוך להקל בזה. וגם הרב המחבר ז"ל אף שמתחיל צידד לתרץ דברי הב"ש מ"מ מסיק דלדינא קשה להקל ובפרט כי היש"ש גיטין פ"ד סימן מ"א (הובא לשינוי לעיל סק"א) פסק אף במקום עיגון ואף שהי' בריצוי הבעל לא יתן לכתחיל' גט בלא עדי חתימה נגד התקנ' מטעם לעז יע"ש מכ"ש בג"ד שיש לחוש לשינוי דעת הבעל ע"ש

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ומכל מקום לכו"ע צריך³¹ להחתים בו שני עדים³², משום תיקון העולם שהתקינו חז"ל שיחתמו העדים על הגט שאם יבא ויערער תקיים את חתימתו והוא כשר, שאנו אומרים כיון שהוא בידה כתוב וחתום בעדים ודאי נתנו לה כראוי וכדת, שאם לא כן לא היה מורה להחתים עליו העדים אם לא היה נותנו לה מיד. וטוב הוא שיהיה עידי החתימה גם הם עידי המסירה כדי שיהיה עדותן עדות שלימה דבר שלם גמור ולא חצי דבר. אולם אם היו שתי כתות עידי החתימה ועידי המסירה שפיר דמי.

מסרו לה שלא בעדים או אפילו בעד אחד או שנמסר בפני שנים ונמצאו שהם פסולים לעדות, אינו גט שהרי לא נמסר בעדים, וגם אין עדים חתומים בו.

אבל אם העדים חתומים בו ולא מסרו בפני עדים אלא בינו לבינה, י"א³³ שהרי זה כשר. וי"א³⁴ שאם נודע שניתן לה בלא עדי מסירה, אף על פי שעדים חתומים בו, פסול³⁵. ומיהו כשרואין אותו חתום, תולין שבודאי נמסר בעדי מסירה.

³¹ לשון המחבר שם קל א.

³² שאם לא יחתים בו עדים ומסרנו בפני עדים, יש לחוש שמא ימותו עידי המסירה או ילכו להם למדינת הים ואחר כך יבא הבעל ויערער לומר לא נתתיו לה ויקלקלה, מה שאין יכול לעשות כן כשהם חתומים בתוכו.

³³ שיטת האלפסי (גיטין מז, ב מדר"ף שם) וכפי מה שכתב הר"ן [שם ד"ה והיינו] בכונתו דגם עדי חתימה מהני מצד דהוי גם כן כמו עדי מסירה כיון דיוצא מתחת ידה עיין שם, אם כן לפי זה בוודאי בשטרות אף לשיטת המחבר דפסק הלכה כרבי אלעזר בשטרות דמכל מקום מהני עדי חתימה גם כן. ולדינא כיון דהמחבר הביא דעה ראשונה בסתם דעדי חתימה סגי אף בלא עדי מסירה אף אליבא דרבי אלעזר, ודעה שנייה הובא שם בשם יש אומרים, על כן וודאי לדינא העיקר בהסוברים דעדי חתימה סגי אף בגיטין וכל שכן בשטרות אליבא דר"א ולכן לא אישתמיט שום פוסק לומר דצריכים עדי מסירה גם כן ולעשות מזה ספיקא דדינא, ולכן ברור ופשוט דבעדי חתימה אין צריך עדי מסירה כלל. ועיין בש"ך (סי' מ"ב ס"ק ב') שהביא דברי התוס' דגיטין (דף ד' ע"א ודף י' ע"ב) ועיין נחל יצחק חושן משפט סימן נא סעיף ז אות ב.

³⁴ הרא"ש [שם פ"ט סי' ז] אם כן יש לומר דהוא הדין בשטרות לא מהני עדי חתימה בלא עדי מסירה. והנה הרא"ש בגיטין (פ"ט סי' ז) כתב בזה"ל וכן הילכתא בין בשטרי מכר ומתנה ובין בשטרי הלוואות בעינן עדי מסירה, והקרוב נתנאל שם (ס"ק מ"ג [לפנינו: אות ש]) כתב להוכיח דבשטרות לא בעינן עדי מסירה אם היה עדי חתימה וכמו שכתבו התוס' (לעיל דף ד' ע"א ד"ה דקיימא לן הלכה כרבי אלעזר בגיטין כו' בסוף הדיבור) דלענין ממון דמהני הודאת בעל דין סגי בעדי חתימה כו', וגם לא הזכיר בשום פוסק בשם הרא"ש דבעינן עדי מסירה ומעות סופר הוא ברא"ש וצ"ל ובין בשטרי הלוואות מהני עדי מסירה דלא כתפארת שמואל ע"כ לשונו, וכן כתב התפארת שמואל שם (ס"ק ח' [לפנינו: אות ג]) לדינא דבשטרות סגי בעדי חתימה לבד. אך בהרא"ש ב"ב (פ"י סי' ז) כתב שם דלרבי אלעזר שטר הבא לפנינו ועדים חתומים בו אף על פי שאין אנו יודעין שנמסר בפניהם אלא שאנו תולין כיון ששניהם חתומין עליו גם נמסר בפניהם עכ"ל הרא"ש, הרי דחזינו דסבירא ליה להרא"ש דלרבי אלעזר גם בשטרות אם לא היה רק עדי חתימה דלא מהני אם ידוע דלא היה עדי מסירה שם, הרי הוא דלא כהקרוב נתנאל והתפארת שמואל בשיטת הרא"ש.

³⁵ הנה בתו' ובהרא"ש ומרד' מבואר הגט במל בלא עדי מסירה כי עדי חתימה לא מהני כלום בלא עדי מסירה וכ"פ בש"ג דף תר"ג אלא שפוסל לכהונה דיש לגזור אטו גט כשר אלא הרמב"ם כ"כ בשם הגאונים דפסול

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ו. והא איכא גט ישן ... תינשא לכתחל'

כבר התבאר לעיל דף עט: שמי שכתב גט³⁶ לגרש בו את אשתו ונמלך ולא גירשה ונתייחד עמה אחר שכתבו, לא יגרש אותה באותו גט כשירצה לגרשה אחר כך משום גזירה שמא יאמרו גטה קודם לבנה³⁷, לכך לא יגרש בו לכתחלה³⁸.

אבל בדיעבד אם גירשה בו הרי זו מגורשת, וכן כשהלך הבעל למדינת הים, מותרת לינשא לכתחלה, שהרי הגט נכתב לשמה בכל דיניו, וגם נתנו לה עתה בכל הלכותיו³⁹. וכן י"א כשהלך הבעל למדינת הים, מותרת לינשא לכתחלה⁴⁰.

ז. גט קרח התם הוולד ממזר ... לרבי מאיר ... לרבנן ...

תצא

כבר התבאר לעיל דף פא: שבגט מקושר שעל כל קשר שהוא עושה בגט אשה מקושר צריך לחתום עד מאחוריו, אם היה שם קשר שלא חתם עליו עד, ונמצא קשריו מרובים מעדיו, הרי זה גט קרח ופסול, גזירה משום כולכם, שמא אמר לעדים כמנין הקשרים שיחתמו כולם, ואחר כך לא חתם אחד מהם, וכל שאמר הבעל כולכם חתמו ולא חתם אחד מהם הגט פסול.

כנס אשה שנתגרשה בגט קרח, י"א שתצא מזה ומזה, ואף זו לא אמרו אלא כשאין לה בנים מבעלה השני, אבל אם יש לה בנים לא תצא, כדי שלא

ולא תצא כמ"ש בפ"י וכ"כ הר"ן פ' השולח בשם הגאונים ולמעשה צריך עיון. ב"ש שם ג, ובט"ז ב שם כתב שאינו פסול אלא מדרבנן דלא כרא"ש.

³⁶ שו"ע ונו"ב שם קמח א

³⁷ פירוש שמא ישהה הגט שנתים או שלש שנים בין כתיבה לנתינה ויהיו לה בנים ממנו תוך אותו הזמן אחר שנכתב הגט, ואם יגרשנה בו אחר כך לימים כשישתכח הדבר ויראה זמן הגט קודם לידת הבן, ויהיו סבורים שניתן לה הגט משעת כתיבה ויאמרו זה הבן מן הפנויה נולד משגרשה ויהיה לו פגם, לבוש שם וט"ז א

³⁸ לדעת הרמב"ם אפילו אם הגט ביד השליח אמרין אלו ביטל הגט היה משלח לשליח שאל ימסור הגט ובסי' קמ"ד איירי כשהגט ביד האשה אם כן אם פייסה כבר אמר להאשה ויודעת דהגט בטל ומה לו לעשות יותר. ב"ש שם א

³⁹ כ"כ הרמב"ם משמע אפי' אם הבעל בכאן אין צריך גט אחר וכן מוכח מהרא"ש פ' הזורק מה שהקשה ממשליש גט לאשתו מיהו רש"י והר"ן כתבו דוק' כשהלך הבעל למ"י או תנשא בו לכתחלה ב"ש ג, ויש להסתפק לדברי רש"י אי קרי מדינת הים כל היכא שאין הבעל מצוי במקום קרוב או דלמא דוקא היכא שהוא בארץ מרחקים מהריב"ל ח"ג סימן ס"ט. ואם לא נתגרשה עדיין אפילו שהבעל במקום רחוק לא תתגרש בו לכתחלה אליבא דכולי עלמא וצריך להתיישב בדבר מהריב"ל ח"ג סי' ס"ט וכנסת הגדולה. באר היטב שם א ⁴⁰ ב"ש שם ועיין בא היטב שם א שהקשה שהמקור הוא ד"מ שפסר כשימת רש"י אך אם גירש ובא עליה והלך למדינת הים ולא נתן לה שוב מנין שתנשא לכתחילה.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

להוציא לעז על בניה⁴¹, ויש סוברים מכיון שהולד כשר לעולם לא תצא אפילו אין לה עכשיו בנים⁴².

ח. שלום מלכות ... תצא

כבר התבאר לעיל דף פ. שבימי חכמי התלמוד היה דרכם⁴³ למנות לשנות המלכים כלומר למלכות אותו הזמן משום שלום מלכות, כתב לשם מלכות שאינה מלכות אותה המדינה או לבנין הבית או לחרבן הבית אם דרך אנשי אותו מקום למנות בו הרי זה כשר ואם אין דרכן למנות בו הרי זה פסול, ואם שינה ומנה לחשבון אחר הגט פסול

אולם בימנו נוהגין בכל המקומות למנות לבריאת עולם, כלומר⁴⁴ שיכתוב באיזה יום בשבוע ותאריך החודש ובאיזו שנה לבריאת עולם, ומקום כתיבתו כשאר השטרות.

ט. מוקים לה כדרכי מאיר והתם הולד ממזר

עוד התבאר שם שי"א⁴⁵ שהלכה כר"מ, וכל פסול גט אפילו דרבנן, תצא. והולד מהשני ממזר. וי"א⁴⁶ שאין הלכה כר"מ ובפסול דרבנן לא תצא. ולמעשה צ"ע אם תצא מבעלה⁴⁷.

⁴¹ רמב"ן שם ד"ה מדאקשינן ע"פ גמ' גיטין שם ב לרב
⁴² ור"ן ורשב"א שם בשם ר"ה גאון, ע"פ גמ' שם ב לר' יוחנן, ועי' ר"ן ומאירי שם ומ"מ גרושין פ"י ה"ב וב"י סי' קנ. ולא אמרו תצא מזה ומזה אלא לר' מאיר, שהולד ממזר.

⁴³ רמב"ם הלכות גירושין פרק א הלכה כז טור שם קכז
⁴⁴ גט פשוט מהטור שם והביא "כתב הריב"ש סי' קי"ז עיקר הזמן שכותבין בגט ושתיקנו חכמים הוא ימי החדש שהוא מונה אם לזמן המלך או לבריאת העולם כמנהג שאנו מניין, אבל באיזה יום מן השבת זה לא מעלה ולא מוריד ואפילו לא היה כתוב כלל לא היינו חוששים לו. ואין זמן כתוב בתורה שיהיה לימי השבת כדאמרין בריש מ' ר"ה חדא דבשני בשבת לא אשכחן בו' יע"ש.

⁴⁵ לר"ת תצא דפוסק כר"מ דהולד ממזר ופרש"י במתני' דהוי ממזר מדאורייתא משני ובוזה נדחת תמיהות הב"ח על הב"י וע"ש, וכן להרמ"ה ובעל המאור והר"ן בשם ר"ת תצא מזה ומזה וכן הוא לשיטת הרמב"ן דס"ל פיסולי דרבנן נמי תצא וכ"כ הרי"ף בתשו' כמ"ש הר"ן פ' המגרש ולתוס' משני ממזר דרבנן לפ"ז אם הראשון בא עליה קודם שגירש השני הוי ממזר דאורייתא. ב"ש קבח ג

⁴⁶ כן הוא דעת הרמב"ם ור"ה גאון והרא"ש והטור דס"ל כל פסולי דרבנן לא תצא וכן משמע בר"ן פ' המגרש וכ"כ הרא"ש בשם ר"ת, וכ"נ דעת המחבר קבח א ב"ש שם

⁴⁷ ב"ש שם ועיי' שבג"פ סק"ד וה' דמסיק דהעיקר כפסק מרן ז"ל דלכתחילה לא תנשא ואפי' במקום עיגון ושעת הדחק דא"א להשיג גט אחר אין להקל דתנשא לכתחילה אבל אם נשאת לא תצא. ועיי' בס' גט מקושר אות ק"ח האריך בזה ומסיק לענין דינא נראה שאין ללמוד קולא להקל בה' במזרח טפי משאר פסולי דרבנן אלא דמ"מ כפי מה שסתם בש"ע סי' ק"ן דבפסולי דרבנן לא תצא וגם הב"ח שם פסק כן אפשר להקל אם נשאת ע"ש. וכ' עוד בג"פ שם דאין להקל בזה אם בא גט זה ע"י שליח ממדה"י כי היכי דמכשרינן גט מוקדם שע"י שליח מטעמא דקלא אית לי' כדלעיל סי' קכ"ז ס"ד כי יש לחלק שפיר בין הזמן לענין שינה מקום עמידת העדים בו' וכן מבואר מדברי הריב"ש סי' נ"ו ומדברי הרא"ש ח"א סי' ס"ו ומהרי"ט ומהר"ש סי' ג' ע"ש. פ"ת שם ד

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

י. המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא אמר (לה) בפני נכתב ובפני נחתם ... אין הולד ממזר כיצד יעשה יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר בפני נכתב ובפני נחתם

כבר התבאר לעיל דף ה: שהמביא גט ממדינת הים שצריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, אם⁴⁸ איחר השליח מלומר בפני נכתב ובפני נחתם יותר מתוך כדי דיבור או שלא אמרו כלל בפני האשה, או שנתנו לה בינו לבינה, ואפילו אמרו אלא שלא אמרו בפני עדים, הוה כאילו לא אמרו ולא תינשא. אולם אפילו נשאת בו יש לו תקנה שיכול לחזור וליטלו הימנה וחזור ונותנו לה בפני שנים⁴⁹, ואומר בפניהם בפני נכתב ובפני נחתם, ואם לא נטלו ממנה או שאין השליח כאן יש אומרים שתצא, ויש אומרים הרי זה פסול עד שיתקיים בחותמיו, ואם נשאת לא תצא.

דף פו:

יא. ודוקא כתב ידו ועד אבל כתב סופר ועד לא ... ושמואל אמר ... הא בספרא דמובהק והא בספרא דלא מובהק

כבר התבאר⁵⁰ שנתנו בפני עדים, אפילו אין חתומים עליו עדים כלל, כיון שלהלכה אנו פוסקים שעדי מסירה כרתי, הגט כשר.

ואם בא גט לפנינו אם חתומים עליו שני עדים, תולים אנו שנמסר בפני שניים והרי הוא כשר להנשא בו.

אבל אם אין חתומים עליו, אינו כשר להנשא בו, ואם נשאת, תצא והולד ממזר.

⁴⁸ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קמב ז

⁴⁹ עב"ש ס"ק י' דאפי' הרי"ף דס"ל דכשיש עדי חתימה סגי בדיעבד כשמסר לה בינו לבינה, מ"מ בשליח צריך ליטול ממנה ולחזור וליתן בעדי מסירה

⁵⁰ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קל כ

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

במה דברים אמורים כשהיה הגט בכתב יד סופר ואפילו חתום עליו עד אחד⁵¹, אבל אם כתבו סופר מובהק ויש עליו עד אחד, י"א⁵² שאם נשאת לא תצא. ויש פוסלין ותצא⁵³.

ואם כתב הבעל הגט בכתב ידו לכו"ע הוי כהודאת בעל דין וכמאה עדים דמיא, שהרי אנן סהדי שכתב ונתנו לה כיון שיוצא מתחת ידה, ואנו תולים שנמסר בפני שנים, ועוד שבו עצמו תלה הכתוב דכתיב (שם כד פסוק א) וְכָתַב הוּא בְּעֵצְמוֹ מִשְׁמַע⁵⁴, והוי גט לענין זה שפוסל אותה לכהונה, אבל מ"מ כשר לגמרי לא הוי ולא תינשא בו ואפילו חתום עליו עד אחד.

אולם אם נישאת לא תצא ואפילו אין לה בנים מבעלה השני, ואפילו אינו אלא בכתב יד הבעל לבדו בלא שום עד כן הדין, דעד אחד אינו מעלה ואינו מוריד בגיטין.

יב. וכולן שהיו בהן ספק קידושין או ספק גירושין הרי אלו חולצות ולא מתיבמות

כבר התבאר במסכת יבמות דף ל: שהיבמה⁵⁵ שהיא ספק ערוה ליבם, כגון שקדש את לאה בספק קידושין והרי היא ספק ארוסתו, ואחותה רחל נשואה לאחיו מאביו, ומת אחיו בלא בנים, ונפלה רחל לפניו לייבום והיא עליו ספק אחות ארוסתו, הרי שתיהן אסורות עליו, רחל יבמתו שמא היא אחות אשתו שמא חלו הקידושין, וארוסתו שמא היא אחות זקוקתו רחל שאסורה

⁵¹ שאם כתב הסופר הגט וחתום בו ע"א תצא והיינו מה שכתב הרא"ש דנ"מ לדידן בכשרו עדי חתימה לר"א כמו לר"מ אם הגט בא לפנינו וע"ש, ואם היה עדי מסירה ולא חתום עליו רק ע"א נראה דהוי כאלו לא היה חתום עליו שום עד ואין כשר ליתן לכתחלה אלא אם כבר נתן הגט כשר. ב"ש שם לא

⁵² העיטור פסק דבסופר מובהק לא תצא. תורת גיטין שם כז. ואם הוא כתב סופר מובהק סבירא ליה להעיטור דהוי כאלו היה כת"י דהבעל ונ"מ לדידן לא תצא. ב"ש שם לא

⁵³ המחבר פסק כרמב"ם דפסק כרב כ' סופר וע"א חתו' גרע טפי מכת"י ומשמע דאין חילוק בין אם הסופר הוא סופר מובהק ובין אם אינו סופר מובהק והיינו לשיטות הרמב"ם דס"ל עדי חתימה בלא עדי מסירה מהני איירי בדליכא עדי מסירה גם ליכא עדי חתימה אלא כתב הסופר וע"א חתום אינו גט כלל ואינו פסול לכהונה

⁵⁴ מלשון המחבר משמע דבכתב ידו אפי' מסרו בינו לבינה בלא עדי מסירה כשר. מטעם שכתב הרשב"א ביבמות דף ל"א [ע"ב ד"ה הא] כיון דכתיב וכתב ולא כתב בקרא והעד עדים כמו בשטר מקנה, מוכח דכשכותב בעצמו לא בעינן עדי מסירה ע"ש. וכן משמע דעת הלבוש כאן אמנם מדברי הב"ש ס"ק ל"א מוכח דבעינן עדי מסירה. תורת גיטין ביאורים שם כ

⁵⁵ שו"ע ונו"כ קעג ג

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

מדרבנן⁵⁶ ושם לא חלו הקידושין, לפיכך יבמתו חולצת מספק ולא מתייבמת, וארוסתו מוציא בגט מספק.

יג. ספק קידושין זרק לה קידושין ספק קרוב לה ספק קרוב לו זהו ספק קידושין

עוד התבאר שם שזוג שהיו עומדים⁵⁷ ברשות הרבים, או ברשות שאינה של שניהם, זרק לה קידושין, קרוב לו אינה מקודשת, קרוב לה הרי זו מקודשת, מחצה על מחצה או שהיו ספק קרוב לו ספק קרוב לה ונאבדו קודם שיגיעו לידה הרי זו ספק מקודשת.

ודוקא בספק⁵⁸ מחמת שתי כתי עדים המחולקים, אבל כת אחת⁵⁹ המסופקת איך היה אין כאן בית מיחוש שמעמידים את האשה בחזקת פנויה דמעיכרא.

כיצד הוא קרוב לו וקרוב לה, כל שהוא יכול לשמור אותם⁶⁰ והיא אינו יכולה זהו קרוב לו, היא יכולה לשמור אותם והוא אינו יכול זהו קרוב לה, שניהם יכולין לשמור אותם, או שניהם אינם יכולים לשמור כל אחד לבדו רק שניהם יחד. זהו מחצה על מחצה. אבל אם אין יכולין לשמור כלל אינה מגורשת או מקודשת כלל⁶¹.

יד. לעולם לא תצא

כל גט⁶² שהוא פסול מדברי תורה אם נתגרשה בו, עדיין אשת איש גמורה היא, ואם נישאת בו תצא מן השני, שהרי אין קידושין תופסין לו בה והולד

⁵⁶ אף על גב אהות חליצתו מדברי סופרים, א"כ הוי ספק דרבנן אפ"ה קנסו רבנן וגזרו באחות חליצה אטו אחות גרושה דאורייתא לפיכך אלמזה לגזרותם להוציא אפי' על הספק אפילו בדיעבד כ"כ הנ"י פ"ב במתני' מי שקידש ולא כב"ה שכתב לכתחילה אסור מיהו אם קדם וכנס אין מוצאין אלא אף בדיעבד אם כנס מוצאין ממנו. ב"ש שם ג

⁵⁷ שו"ע ונו"ב ל ה

⁵⁸ ח"מ שם ח מהמרדכי בשם מהר"מ. ועיין ב"ש ט

⁵⁹ ואם כת א' נחלקה ע"א אומר קרוב לה וא' אומר קרוב לו הוי ספיק' דרבנן משום דאיכ' חד סהדא דאמר קרוב לה גזרו בה רבנן והוי קידושין דרבנן.

⁶⁰ אף על גב דלא מצינו בשום מקום שיהא הקניה תלויה בשמירה מ"מ מפני תקנ' עגונות אמרו כן בניסין ומשום לתא דניסין תקנו כן בקידושין וע' בר"ן שהאריך שם וכ' ומקודשת מדאורייתא דהפקר ב"ד הפקר ודלא כר' ירוחם דכתב דאינו רק קדושין דרבנן בקנין דרבנן וע' בדברי הר"ן שהאריך שם. ח"מ ז

⁶¹ ח"מ שם ט וב"ש שם י

⁶² שו"ע ונו"ב שם א

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ממנו ממזר, מיהו צריכה גט מן השני מדבריהם כדי שלא יאמרו נשואה יוצאה בלא גט, ומן הראשון צריכה גט שני כשר מן התורה להתיירה לעלמא, אבל לאלו השנים אסורה לעולם, שהרי נבעלה מן השני בעילת איסור אשת איש ואסורה לבעל ולבועל. אבל אם לא נשאת עדיין אלא נתקדשה, מותרת לבעלה הראשון ואינה צריכה גט משני, שהרי לא תפסו בה קידושין.

וכל גט שאינו פסול אלא מדבריהם להנשא בו, כגון גט שלא כתב בו זמן⁶³, לא תנשא בו לכתחלה⁶⁴, ואם נשאת אף על פי שעדיין לא נבעלה לא תצא והולד כשר⁶⁵, וכותבין לה גט אחר מן הבעל הראשון והיא יושבת תחת בעלה השני.

ואם אי אפשר לכתוב לה גט אחר מן הראשון והיה הבעל השני ותיק וגירשה מעצמו הרי זה משובח שהסיר ממנו לזות שפתים.

במה דברים אמורים שאין לבעל השני בנים ממנה, אבל אם יש לו בנים ממנה לא יוציא שמוציא לעז על בניו ופוגם אותם, שהכל אומרים עליהם ממזרים הם שהרי גירש את אמם מחמת שלא היה לה גט כשר מבעלה הראשון, אבל אם אינו מגרשה יאמרו הכל אם לא שהיה נודע לחכמי הדור שהגט כשר לא היו מניחים אותה לקיימה⁶⁶ אלא יפגמו את הבנים אף על פי שיכתבו לה גט אחר מן הראשון ידעו הכל דמשום חומרא בעלמא שהחמירו רבנן בגטין הוא.

וכל שהיא ספק מגורשת בין מחמת פסול ספק שבגט או מצדה או מצד התנאי לא תנשא, ואם נשאת תצא והולד ספק ממזר.

כל דבר⁶⁷ שאנו מחמירין בגיטין, והגט בלאו הכי כשר אלא שמחמירין לכתבו לכתחלה, אם לא נכתב, הגט כשר.

⁶³ כמבואר בשו"ע ונו"כ קכז א

⁶⁴ ועיין במרדכי ר"פ מ"ש אם אמרי' בכל פיסולי דרבנן בשעת הדחק כשר. ב"ש קנ שם ד. וז"ל מהרי"ק שורש ק"ו וגדולה מזה רצה רבינו אביגדור כהן ז"ל לומר בשעת הדחק אין לפסול באיסור דרבנן ואף על גב דפשיטא דאין לעשות כן וחלילה שהרי נחלק עליו רבינו מאיר ונ' נראה שר"א עצמו לא רצה לעשות מעשה אם לא הי' רבים מסכימים עמו מ"מ למדנו כמה יש לחוש לתקנות עיגון גם ר"מ לא נחלק על ר"א אלא בדבר שפסול מדרבנן אבל בדבר שאין בו משום פיסול לא ד"ת ולא דרבנן ואינו אלא מנהג חומרא בעלמא פשיטא דבתקנות עיגון יש להקל. בית מאיר שם

⁶⁵ משמע אפילו גט מוקדם דפסול נמי רק מדרבנן לא תצא והר"ן כתב בפ' המגרש בגט מוקדם תצא אם אין לה בנים. ב"ש שם ב. ולפ"ז אפשר דבגט שהוא מזויף מתוכו כגון בחתומים בו קרובים כיון דבשאר שמרות ג"כ פסול גם בזה פסול דאיתי למיטרף לקוחות ע"י קרובים או פסולים ותצא. תורת גיטין שם א

⁶⁶ ב"ש שם ג

⁶⁷ רמ"א שם. דלא גרע מגט ישן דקי"ל אם ניתן תנשא. ב"ש שם ד

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

טו. כל העופות פוסלין במי חטאת חוץ מן היונה מפני

שמוצצת

מים מקודשין⁶⁸ ששתת מהן בהמה או חיה פסולין, וכן כל העופות פסולין חוץ מן היונה⁶⁹ מפני שהיא מוצצת ואין ריר יוצא מפיה ומתערב במים, וכן כל השרצים ששתו אינן פוסלין חוץ מן החולדה, מפני שהיא מלקקת בלשונה ונמצאת הליחה יוצאה מפיה למים.

טז. אמר רב יהודה אמר רב הלכה כר' אלעזר בגיטין כי

אמריתה קמיה דשמואל אמר אף בשטרות

כבר התבאר במסכת כתובות דף צד: שהלכתא עידי מסירה כרתי י"א שבין בגיטין בין בשאר שטרות, כלומר העדים שבפניהם מוסר הבעל את הגט לאשתו הם הכורתיים את קשר האישות שבין הבעל לאשתו, ובממון העדים שבפניהם מוסר המקנה לקונה הם המחילים הקנין. וי"א⁷⁰ שרק בגיטין עדי מסירה כרתי.

ולפיכך שטר⁷¹ שאין עדים חתומים בו ונמסר בפני שני עדים גובין בו ממשעבדי, שאע"פ שאין העדים חתומים בו יש לו קול.

ומכל מקום אם יש עדים חתומים בו ונמצאו העדים החתומים בו פסולים ואפילו עד אחד מהם השטר פסול, אף על פי שנמסר בפני עדים כשרים מפני שהוא מזויף מתוכו. ואף אם יבואו אלו עדי מסירה ויעידו לפני ב"ד שראו ההלואה ונמסר לפנייהן שטר, מ"מ אין הב"ד יכולין לכתוב שטר חדש על פיהם⁷². ואם היו רק עדי חתימה ולא עדי מסירה כלל. כשר⁷³.

⁶⁸ רמב"ם הלכות פרה אדומה פרק ט הלכה יב

⁶⁹ הנה קשה לי מאי טעמא לא הביא רבינו הא דאיתא במס' גיטין (דף פו ע"ב) דגם קרצית שבעמיר היכא שהיא גדולה יותר מכזית ג"כ הוי כיונה דאינה פוסלת דלפי הנראה שם הכל מודים בזה בלא חולק וצ"ע. כתר המלך שם ועיין נודע ביהודה חלק יו"ד תשובה קמ"ג ישוב ע"ז.

⁷⁰ הש"ך נא ט הביא הרב' פוסקים שחולקין על דין זה וס"ל דלא אמרינן עידי מסירה כרתי אלא גבי גיטין אבל בשמרי ראייה קי"ל דבעי עידי חתימה ואם כן עכ"פ פשיטא דיוכל המוחזק לומר קים לי וצ"ע עכ"ל.

⁷¹ שו"ע ונו"כ חו"מ נא ז

⁷² סמ"ע שם טו ועיין באורים שם כא שדין זה צ"ע. אולם על כל פנים ודאי נחשב עדות בעל פה

⁷³ בקצה"ח סימן מב סק"א הסכים לדעת הב"ה, דכל שיכול להודיף הו"ל כאילו אין בו עדי חתימה כלל, אלא דלר"א סגי בעדי מסירה, אבל כשאין גם עדי מסירה ודאי פסול. ואין לומר שהודאת הנותן שמסר יועיל כמו עדי מסירה, דא"כ גם בכת"י של אחר שמסר לו בינו לבין עצמו, נימא כן. ובוה ודאי דלא מהני, כדמוכח בכמה מקומות בש"ס ופוסקים, וא"כ ה"ה בעדי חתימה על דבר שיכול להודיף דכמאן דליתא לעדים, גמי לא מהני,

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

וכן לזה⁷⁴ שכתב בכתב ידו שהוא חייב לפלוני מנה, והחתים בו עדים⁷⁵, או שמסרו למלוה בפני עדים⁷⁶, הרי זה שטר כשר, ובלבד שיהא השטר באופן שאינו יכול להזדייף, ויקראו העדים השטר שנמסר בפניהם, ויש אומרים⁷⁷ שצריך הלוח לומר לעדים חתמו והעידו שנמסר בפניכם.

י"א⁷⁸ שלמרות שעדי מסירה כרתי צריך לכתוב שמות של המוכר והלוקח או המלוה והלוה בשטר שהכשירו על ידי עדי מסירה. וי"א⁷⁹ שרק בגיטין וקדושין צריך שמו ושמה משום שצריך ספירת דברים בגט וקידושין איתקש לגט, אבל בשאר שטרות אין צריך.

יז. שנים ששלחו שני גיטין שוין ונתערבו נותן שניהם לזו ושניהם לזו לפיכך אבד אחד מהן הרי השני בטל

שנים ששמותיהן⁸⁰ שוין ושמות נשותיהן שוין ושלחו שני גיטין לנשותיהן, ונתערבו הגיטין זה בזה, נותנין שניהם לזו ושניהם לזו⁸¹ בעידי מסירה⁸², שממה נפשך יגיע לכל אחת גיטה בידה.

עוד הביא הקצה"ח שם שיטת הר"ן דר"א מודה דעדי חתימה כרתי, אבל לא מדין עדי חתימה, אלא כל שיש עדים בגוף הדבר נומרת המסירה אף בלי עדים, כעדי מסירה, שהרי הגט יוצא מתחת ידה עם חתימת העדים וידוע שהבעל מסרו לה, נמצא כאילו עדי החתימה מעידים על המסירה, וכתב הקצה"ח שלפ"ז ה"ה בשטר שיכול להזדייף הוי כאילו אינו ידוע מה כתוב בו, ובדיעבד כשלא קראו הגט כשר, עיין שם באריכות. ובנה"מ שם דחה סברת הקצה"ח שבדבר היכול להזדייף חשיב כשטר שלא קראוהו שכשר בדיעבד, דהתם עכ"פ קראוהו אח"כ, אבל ביכול להזדייף הוי כלא קראוהו כלל.

⁷⁴ שו"ע חו"מ מ"ב

⁷⁵ ולא מסרו בפני עדים, ולפירוש הסמ"ע סימן מ סק"ד היינו שהעידו על כתב ידו, ולפירוש הש"ך סק"ח היינו שהעידו על גוף הדבר, ובפתי"ש סק"ד כתב בשם החו"י דבעינן תרתי, ובסמ"ע סימן נ סק"א כתב שאפילו לא כתוב בו בפנינו עדים אלא בלשון כתיבת יד דין שטר יש לו, ועי' פעמו"ז סימן מ.

⁷⁶ וכתב הש"ך סק"ט דהיינו למ"ד עדי מסירה כרתי, ובסימן נא נתבאר שיש חולקים

⁷⁷ שו"ע שם בשם הגאונים ובש"ך בשם המ"מ כדי שיהיה לו קול.

⁷⁸ משמע מדברי הפרישה סימן ס"ו [סעיף י"א]

⁷⁹ כן משמע בהר"ן בפרק קמא דקדושין [ה' ע"א מדפי הרי"ף] נתיב"מ שם ו

⁸⁰ שו"ע ונו"כ קלב ג

⁸¹ כתב בפרישה בשם רש"ל ז"ל דלא נותנין בבת אחת אא"כ הוה חציצה אלא זה אחר זה וכן אנו נוהגין בספק ב' גיטין עכ"ל כתב הטור כתב בעל העיטור ש"מ ספק נערה ספק בוגרת נותן גט לאביה ואח"כ נותן לה ומתגרשת ממה נפשך ואינו יודע מה צריך ליתנו לאביה שגם נערה מקבלת כדלקמן עכ"ל וכו' ב"י ונראה לי דהעיטור מירי כאן בב' ספיקות וה"ק ספק נערה ספק קטנה ועוד יש ספק שמא היא בוגרת או ודאי צריכה שני כתובות וזה נכון. ט"ז שם ד

⁸² משמע לכאורה אפי' לשיטות הרמב"ם דס"ל עדי חתימה הני בלא עדי מסירה כאן דאין מוכח בתוכו בעינן עדי מסירה מיהו י"ל הרמב"ם למעמו כשאין עדי מסירה אינה מנורשת אלא זו שהגט בידה. ב"ש שם נ ומירי באמת דליכא סי' בגט. ואח"כ תירץ דלעולם דא"צ מוכח מתוכו ומירי ביש סי', ומ"מ בעי עדי מסירה כיון דבלא"ה א"א לשום אשה לאנסובי עד שיהי' לה שני גיטין בידה, כיון דנכתב סימן בכל גט כגון כהן רק שא"י מי הוא הכהן, א"כ צריכה כל אשה שני גיטין בידה דאם לא יהיה רק הגט שכתוב בו כהן בידה אולי יתברר

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ואם נאבד אחד מהן לא ינתן הגט הנשאר לא לזו ולא לזו, שהרי אין יודעים של איזו הוא, ואם ניתן לאחת מהן או אפילו לשתייהן הרי אלו ספק גירושין, דאף ע"ג דודאי לשם אחת מהן נכתב והרי ניתן לה, כיון שבשעת נתינה לא היינו יודעין דודאי שזה נכתב לשמה, אין זה נתינה ודאי, מה שאין כן בשנותנים שניהם לשתייהן דודאי יש בהם אחד מהם שנכתב לשמה.

יח. חמשה שכתבו כלל בתוך הגט ... והעדים מלמטה כולל

כשרין ... היה כותב טופס לכל אחד ואחד והעדים

מלמטה את שהעדים ניקרין עמו כשר ... זמן אחד לכולן

זהו כלל זמן לכל אחד ואחד זהו טופס

אין האשה מתגרשת⁸³ אלא אם כן בגט שייוחדוהו לשמה וכתבוהו לה לבדה, אבל אין שתי נשים מתגרשות בגט אחד אפילו נכתב לשם שתיהן יחד, שנאמר וכתב לה לה ולא לה ולחברתה.

הילכך חמשה שכתבו גט אחד לגרש בו חמש נשותיהם, יש לחלק באופן כתיבתו:

א. אם נכללו כולם יחד בגט אחד בכתיבת התורף, אפילו המשיך טופס לכל אחת⁸⁴, אינו גט כלל ואינו מגורשות.

ב. ואם לאחר שנכללו פרט כל אחד, אם פרט נוסח כל הגט לכל אחד ואחד, וחתמו העדים בסוף אין חתימתם אלא על הגט האחרון שאליו נסמכה חתימתם, ומתגרשת בו לכתחילה, ושאר הגיטין דינם כגט ללא עדי חתימה, שלכתחילה אין לגרש בו, ואם ניתן בעדי מסירה מגורשת בדיעבד⁸⁵.

שבעלה אינו כהן, ואשה אינה יכולה להינשא אם ניטה ביד אשה אחרת, ולכך בעי עדי מסירה. ואם לא נכתב סי' בלא"ה צריך עדי מסירה דהא ב' יב"ש אין מוציאין שט"ח עליהן ובעי עדי מסירה דוקא כמבואר בגיטין כ"ד [ע"ב] ע"ש. תורת גיטין שם ג

⁸³ שו"ע ונו"כ שם קל' י

⁸⁴ ב"ש שם י

⁸⁵ ב"ש שם יד ודינו כנ"ל בכתוב בו שאילת שלום שמפסיק דבר בין הגט לחתימת העדים. ב"ש שם טו

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ג. אולם אם נכללו כולם בכתיבת הזמן⁸⁶, ואחר כך פרט כל אחד הרי חתימת העדים מתייחסת לכולם. ומתגרשים בו לבתחילה, בעדי מסירה כל אחד.

ד. ואם לא נכללו בכתיבת הזמן, אפילו אם אינו מפרט את כלל התאריך לכל אחת ואחת, אלא כותב "ביום הנזכר" הרי זה כפרט נוסח הגט בול⁸⁷.

ה. ואם נכללו בכתיבת הטופס ולא בכתיבת הזמן⁸⁸ אינו נחשב כנכללו ואין מתגרשת בו אלא האחרונה.

⁸⁶ שו"ע ונו"כ שם י ובט"ז ט, וב"ש יז

⁸⁷ כיון שכתב הזמן אצל כ"א הוי פרט ואמר' העדי' לא קאי אלא על האחרונה ולא על הראשונה והרי זו ספק מגורשת, ב"ש שם יג טו

⁸⁸ אע"ג די"ל לר' יוחנן דמיקל טפי וס"ל זמן א' לבלם והוי כלל וקי"ל כוותיה א"כ כשכלל כולם כאחד ואח"כ פרט וכתב זמן לכ"א הוי כלל מיהו לא מצינו מפורש כן בש"ס וי"ל אפילו לר' יוחנן הוי פרט. ב"ש שם יז, תורת גיטין יד